KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 1218/2010,

14. detsember 2010,

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatud spetsialiseerumiskokkulepete liikide suhtes

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 20. detsembri 1971. aasta määrust (EMÜ) nr 2821/71 asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta kokkuleppe, otsuse ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes ([1]),

olles avaldanud käesoleva määruse eelnõu,

olles konsulteerinud konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Määrus (EMÜ) nr 2821/71 annab komisjonile õiguse kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõiget 3 (*) määruse väljaandmise teel teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mis kuuluvad lepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse ja mille eesmärgiks on spetsialiseerumine, sealhulgas selle saavutamiseks vajalikud kokkulepped.

(2) Komisjoni 29. novembri 2000. aasta määruses (EÜ) nr 2658/2000 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta spetsialiseerumiskokkuleppe liikide suhtes ([2]) määratletakse spetsialiseerumiskokkuleppe liigid, mida komisjon üldiselt peab lepingu artikli 101 lõikes 3 sätestatud tingimustele vastavaks. Pidades silmas häid kogemusi nimetatud määruse kohaldamisel, mille kehtivusaeg lõpeb 31. detsembril 2010, ning arvestades määruse vastuvõtmisest alates omandatud täiendavaid kogemusi, on asjakohane võtta vastu uus grupierandi määrus.

(3) Käesolev määrus peaks vastama kahele nõudele, nimelt tagama konkurentsi tõhusa kaitse ja andma ettevõtjatele piisava õiguskindluse. Nende eesmärkide saavutamisel tuleks arvesse võtta vajadust võimalikult suures ulatuses lihtsustada haldusjärelevalvet ja õigusraamistikku. Alla turuvõimu teatava taseme võib aluslepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamisel üldiselt eeldada, et spetsialiseerumiskokkulepete positiivne mõju kaalub üles nende negatiivse mõju konkurentsile.

(4) Lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamiseks määrusega ei ole vaja määratleda neid kokkuleppeid, mis võivad kuuluda lepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse. Lepingu artikli 101 lõike 1 alla kuuluvate kokkulepete eraldi hindamise käigus tuleb arvesse võtta mitut tegurit, eriti asjaomase turu struktuuri.

(5) Käesoleva määrusega kehtestatud erandit tuleks kohaldada üksnes nende kokkulepete suhtes, mille puhul on võimalik piisava kindlusega eeldada, et need vastavad lepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele.

(6) Tootmisalase spetsialiseerumise kokkulepped aitavad üldiselt kaasa kaupade tootmise ja turustamise edendamisele, kui pooled panustavad sellesse vastastikku oma oskuste, varade või tegevusega, sest nii on neil võimalik keskenduda teatavate konkreetsete toodete valmistamisele ja tegutseda seega tulemuslikumalt ja tarnida neid tooteid odavamalt. Sama kehtib üldjuhul ka teenuste ettevalmistamist käsitlevate spetsialiseerumiskokkulepete kohta. On tõenäoline, et tõhusa konkurentsi korral saavad tarbijad osa sellest tulenevast kasust.

(7) Sellised eelised võivad tuleneda kokkulepetest, mille alusel üks pool loobub täielikult või osaliselt teatavate toodete valmistamisest või teatavate teenuste ettevalmistamisest teise poole kasuks („ühepoolne spetsialiseerumine"), kokkulepetest, mille alusel kõik pooled loobuvad täielikult või osaliselt teatavate toodete valmistamisest või teatavate teenuste ettevalmistamisest teise poole kasuks („vastastikune spetsialiseerumine"), kui ka kokkulepetest, mille alusel pooled kohustuvad valmistama teatavaid tooteid või ette valmistama teatavaid teenuseid ühiselt („ühistootmine"). Käesoleva määruse raames ei eelda ühepoolse ja vastastikuse spetsialiseerumise põhimõte

([1]) EÜT L 285, 29.12.1971, lk 46.
([2]) EÜT L 304, 5.12.2000, lk 3.
(*) 1. detsembril 2009 sai EÜ asutamislepingu artiklist 81 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 101. Need kaks sätet on põhiolemuselt identsed. Käesolevas määruses tuleb viiteid Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 101 vajaduse korral lugeda viideteks EÜ asutamislepingu artiklile 81. Euroopa Liidu toimimise lepinguga tehti terminoloogiasse teatavaid muudatusi: „ühendus" asendati „liiduga" ja „ühisturg" „siseturuga". Käesolevas määruses kasutatakse läbivalt Euroopa Liidu toimimise lepingu terminoloogiat.

poolelt tootmisvõimsuse vähendamist, kuna piisab tootmismahtude vähendamisest. Ühistootmise põhimõte ei eelda siiski, et pooled vähendaksid tootmistegevust väljaspool kavandatavat ühistootmise kokkulepet.

(8) Ühepoolsed ja vastastikused spetsialiseerumiskokkulepped eeldavad, et pooled tegutsevad samal tooteturul. Samas ei pea pooled tegutsema samal geograafilisel turul. Sellepärast tuleks käesoleva määruse kohaldamist ühepoolsete ja vastastikuste spetsialiseerumiskokkulepete suhtes piirata ühel ja samal tooteturul tegutsevate poolte kokkulepetega. Ühistootmise kokkuleppeid võivad lisaks pooltele, kes juba tegutsevad samal tooteturul, sõlmida ka pooled, kes soovivad lepingu teel tooteturule siseneda. Sellepärast peaksid ühistootmise kokkulepped jääma käesoleva määruse reguleerimisalasse sõltumata sellest, kas pooled juba tegutsevad samal tooteturul.

(9) Tagamaks spetsialiseerumise eeliste realiseerumine, ilma et üks pool seejuures tootmisjärgselt turult täielikult lahkuks, peaksid ühepoolsed ja vastastikused spetsialiseerumiskokkulepped käesoleva määruse alla kuuluma üksnes siis, kui nendega nähakse ette tarne- ja ostukohustused või ühine turustamine. Tarne- ja ostukohustused võivad, ent ei pruugi olla oma laadilt ainuõiguslikud.

(10) Võib eeldada, et kui poolte turuosa nende toodete puhul, mis on hõlmatud käesolevas määruses määratletud spetsialiseerumiskokkulepetega, ei ületa asjaomasel turul teatud taset, toovad sellised spetsialiseerumiskokkulepped üldjuhul majanduslikku kasu mastaabi- ja mitmekülgsussäästu või paremate tootmistehnoloogiate kujul, võimaldades ka tarbijatel sellest tulenevast kasust osa saada. Kui aga spetsialiseerumiskokkuleppega hõlmatud toodete puhul on tegemist vahetoodetega, mida üks või mitu poolt kasutab kas täielikult või osaliselt tootmisahela järgmise etapi toodete valmistamiseks, mida kõnealused pooled müüvad turul, ei tohiks poolte turuosa käesoleva määruse kohase erandi tegemiseks tootmisahela järgmise etapi toodete turul samuti ületada teatud taset. Kui teha poolte turuosa kindlaks ainult vahetoodete puhul, ei arvestataks võimalikku turu sulgemise riski või tootmisahela järgmise etapi tootmissisendite hinnatõusu konkurentide jaoks. Ei saa eeldada, et spetsialiseerumiskokkulepped kuuluvad kas lepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse või ei vasta lepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele, kui ületatakse käesolevas määruses sätestatud turuosa künnis või kui muud käesolevas määruses sätestatud tingimused ei ole täidetud. Sellisel juhul tuleb spetsialiseerumiskokkulepet eraldi hinnata vastavalt lepingu artiklile 101.

(11) Käesoleva määrusega ei peaks tegema erandeid kokkulepetele, mis sisaldavad piiranguid, mis ei ole spetsialiseerumiskokkuleppe positiivse mõju saavutamiseks hädavajalikud. Olenemata asjaomaste ettevõtjate turuosast, tuleks käesoleva määrusega kehtestatud erandist põhimõtteliselt välja jätta kokkulepped, mis sisaldavad teatavat liiki rangeid konkurentsipiiranguid, nagu näiteks hindade fikseerimine kolmandate isikute jaoks, tootmis- või müügimahu piiramine või turgude või klientide jaotamine.

(12) Turuosa piirangud, erandite mittetegemine teatavate kokkulepete puhul ja käesolevas määruses sätestatud tingimused tagavad tavaliselt selle, et kokkulepped, mille suhtes kohaldatakse grupierandit, ei võimalda pooltel kõnealuste toodete olulise osa suhtes konkurentsi kaotada.

(13) Komisjon võib tühistada käesoleva määruse kohased erandid nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 (asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta) ([1]) artikli 29 lõike 1 alusel, kui ta leiab, et mõnel konkreetsel juhul toovad kokkulepped, mille suhtes kohaldatakse käesolevas määruses sätestatud erandit, siiski kaasa lepingu artikli 101 lõikega 3 kokkusobimatuid tagajärgi.

(14) Kui teatav kokkulepe, mille suhtes kohaldatakse käesoleva määruse kohast erandit, avaldab siiski teatava liikmesriigi territooriumil või osal sellest lepingu artikli 101 lõikega 3 kokkusobimatut mõju, võib selle liikmesriigi konkurentsiasutus vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõikele 2 tühistada käesoleva määrusega ettenähtud erandi liikmesriigi territooriumil või osal sellest, kui on tegemist selgepiirilise geograafilise turuga.

(15) Käesoleva määrusega antud erandi võib tühistada määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 alusel, kui asjaomane turg on väga kontsentreeritud ja konkurents on juba nõrk teiste turuosaliste turuseisundi või teiste turuosaliste vahel sõlmitud paralleelsetest spetsialiseerumiskokkulepetest tulenevate seoste tõttu.

([1]) EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1.

(16) Et hõlbustada selliste spetsialiseerumiskokkulepete sõlmimist, mis võivad avaldada mõju selle poolte struktuurile, tuleks käesoleva määruse kehtivusajaks kinnitada 12 aastat,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „spetsialiseerumiskokkulepe" – ühepoolne spetsialiseerumiskokkulepe, vastastikune spetsialiseerumiskokkulepe või ühistootmiskokkulepe;

b) „ühepoolne spetsialiseerumiskokkulepe" – kokkulepe kahe samal tooteturul tegutseva poole vahel, mille alusel üks pool nõustub täielikult või osaliselt lõpetama teatavate toodete valmistamise või hoiduma nende valmistamisest ning ostma kõnealuseid tooteid teiselt poolelt, kes nõustub neid tooteid valmistama ja tarnima;

c) „vastastikune spetsialiseerumiskokkulepe" – kokkulepe, mille alusel kaks või enam samal tooteturul tegutsevat poolt lepivad vastastikku kokku täielikult või osaliselt lõpetada teatavate, ent erinevate toodete valmistamine või sellest hoiduda ning osta neid tooteid teistelt pooltelt, kes nõustuvad neid tootma ja tarnima;

d) „ühistootmiskokkulepe" – kokkulepe, mille alusel kaks või enam poolt lepivad kokku valmistada teatavaid tooteid ühiselt;

e) „kokkulepe" – kokkulepe, ettevõtjate ühenduse otsus või kooskõlastatud tegevus;

f) „toode" – kaup või teenus, sealhulgas nii vahetoode või -teenus kui ka lõpptoode või -teenus, välja arvatud vahendus- ja renditeenused;

g) „tootmine" – kaupade valmistamine või teenuste ettevalmistamine, sealhulgas tootmine alltöövõtu alusel;

h) „teenuste ettevalmistamine" – tegevus, mis eelneb teenuste tarbijatele osutamisele;

i) „asjaomane turg" – asjaomane toote- ja geograafiline turg, kuhu spetsialiseerumistooted kuuluvad; samuti kui spetsialiseerumistoodete puhul on tegemist vahetoodetega, mida üks või mitu poolt kasutavad osaliselt või täielikult tootmisahela järgmise etapi toodete valmistamisel, on asjaomased turud ka need toote- ja geograafilised turud, kuhu tootmisahela järgmise etapi toode kuulub;

j) „spetsialiseerumistoode" – toode, mis on toodetud spetsialiseerumiskokkuleppe alusel;

k) „tootmisahela järgmise etapi toode" – toode, mille puhul üks või mitu poolt kasutavad spetsialiseerumistoodet sisendina ning mida need pooled müüvad turul;

l) „konkureeriv ettevõtja" – tegelik või võimalik konkurent;

m) „tegelik konkurent" – ettevõtja, kes tegutseb samal asjaomasel turul;

n) „võimalik konkurent" – ettevõtja, kellel spetsialiseerumiskokkuleppe puudumise korral on teoreetilise võimaluse asemel realistlikud eeldused teha suhteliste hindade väikese, kuid püsiva tõusu korral kolme aasta jooksul vajalikud lisainvesteeringud või muud vajalikud ümberlülitumiskulutused, et siseneda asjaomasele turule;

o) „ainuõiguslik tarnekohustus" – kohustus mitte tarnida spetsialiseerumiskokkuleppe esemeks olevat toodet muule konkureerivale ettevõtjale peale kokkuleppepoole;

p) „ainuõiguslik ostukohustus" – kohustus osta spetsialiseerumiskokkuleppe esemeks olevat toodet üksnes kokkuleppepoolelt;

q) „ühisturustamine" all mõistetakse seda, kui pooled

i) turustavad tooteid ühisrühma, -organisatsiooni või -ettevõtja kaudu;

ii) nimetavad kolmanda isiku ainuõiguslikuks või mitteainuõiguslikuks turustajaks, tingimusel et see kolmas isik ei ole konkureeriv ettevõtja;

r) „turustamine" – hõlmab kaupade müüki ja teenuste osutamist.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmavad mõisted „ettevõtja", „tarnija" ja „ostja" vastavaid nendega seotud ettevõtjaid.

„Seotud ettevõtjad" –

a) ettevõtjad, kelle puhul ühel spetsialiseerumiskokkuleppe poolel on otseselt või kaudselt

   i) kasutada rohkem kui pooled häältest,

   ii) õigus nimetada ametisse üle poole nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seaduslikult esindava organi liikmetest või

   iii) õigus juhtida ettevõtte tegevust;

b) ettevõtjad, kellel on spetsialiseerumiskokkuleppe poole suhtes otseselt või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused;

c) ettevõtjad, kelle suhtes mõnel punktis b osutatud ettevõtjal on otseselt või kaudselt punktis a loetletud õigused;

d) ettevõtjad, kelle suhtes spetsialiseerumiskokkuleppe poolel koos ühe või mitme punktis a, b või c osutatud ettevõtjaga või ühel või mitmel kõnealustes punktides osutatud ettevõtjal ühiselt on punktis a loetletud õigused või volitused;

e) ettevõtjad, kelle puhul punktis a loetletud õigused kuuluvad ühiselt

   i) spetsialiseerumiskokkuleppe pooltele või nende vastavatele punktides a–d loetletud seotud ettevõtjatele või

   ii) ühele või mitmele spetsialiseerumiskokkuleppe poolele või ühele või mitmele punktides a–d loetletud seotud ettevõtjale ja ühele või mitmele kolmandale isikule.

Artikkel 2

Erand

1. Lepingu artikli 101 lõike 3 kohaselt ja kui käesolevast määrusest ei tulene teisiti, deklareeritakse, et lepingu artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata spetsialiseerumiskokkulepete suhtes.

Käesolevat erandit kohaldatakse sedavõrd, kuivõrd spetsialiseerumiskokkulepe sisaldab lepingu artikli 101 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvaid konkurentsipiiranguid.

2. Lõikes 1 sätestatud erand kehtib nende spetsialiseerumiskokkulepete suhtes, mis sisaldavad sätteid, mis on seotud intellektuaalomandi õiguste litsentsimisega või selliste õiguste loovutamisega ühele või enamale poolele, tingimusel et kõnealused sätted ei kujuta endast selliste kokkulepete peamist eset, ent mis on otseselt seotud nende rakendamisega ja selleks vajalikud.

3. Artiklis 1 sätestatud erandit kohaldatakse spetsialiseerumiskokkuleppele siis, kui

a) pooled võtavad endale ainuõigusliku ostu- või tarnekohustuse või

b) pooled ei müü spetsialiseerumiskokkuleppe kohaselt valmistatud tooteid iseseisvalt, vaid ühisturustamise teel.

Artikkel 3

Turuosa künnis

Artiklis 2 nimetatud erandit kohaldatakse tingimusel, et poolte ühine turuosa ei moodusta üle 20 % asjaomasest turust.

Artikkel 4

Raskekujulised piirangud

Artiklis 2 sätestatud erandit ei kohaldata spetsialiseerumiskokkulepete suhtes, mille eesmärgiks on otseselt või kaudselt, üksikult või poolte kontrolli all olevate muude teguritega kombineeritult

a) fikseerida hindasid toodete müümisel kolmandatele isikutele, välja arvatud hindade fikseerimine vahetute klientide jaoks ühisturustamise raames;

b) piirata tootmis- või müügimahtu, välja arvatud

   i) sätted, mis käsitlevad kokkulepitud tootekoguseid ühepoolsete või vastastikuste spetsialiseerumiskokkulepete raames või tootmisvõimsuse ja -mahu kindlaksmääramist ühistootmiskokkuleppe raames, ja

   ii) müügiplaanide seadmine ühisturustamise raames või

c) turgude või klientide jaotamine.

Artikkel 5

Turuosa künnise kohaldamine

Artiklis 3 sätestatud turuosa künnise kohaldamisel järgitakse järgmisi eeskirju:

a) turuosa arvutamise aluseks võetakse müügiväärtus turul; kui andmed müügiväärtuse kohta turul ei ole kättesaadavad, võib asjaomaste poolte turuosa kindlaksmääramiseks kasutada hinnanguid, mis põhinevad muudel usaldusväärsetel turgu käsitlevatel andmetel, sealhulgas turu müügimahul;

b) turuosa arvutatakse eelmist kalendriaastat käsitlevate andmete põhjal;

c) artikli 1 lõike 2 punktis e osutatud ettevõtjatele kuuluv turuosa jagatakse võrdselt kõigi ettevõtjate vahel, kellel on artikli 1 lõike 2 punktis a loetletud õigused või volitused;

d) kui artiklis 3 osutatud turuosa esialgu ei ületa 20 %, kuid tõuseb hiljem nimetatud piirist kõrgemale, ületamata 25 % piiri, kehtib artiklis 2 sätestatud erand kahe järjestikuse kalendriaasta jooksul pärast seda aastat, mil turuosa 20 % künnis esimest korda ületati;

e) kui artiklis 3 osutatud turuosa esialgu ei ületa 20 %, kuid tõuseb hiljem üle 25 %, kehtib artiklis 2 sätestatud erand ühe kalendriaasta jooksul pärast seda aastat, mil turuosa 25 % künnis esimest korda ületati;

f) punktides d ja e sätestatud erandeid ei või kombineerida selliselt, et nende kohaldamise aeg ületaks kaht kalendriaastat.

Artikkel 6

Üleminekuperiood

Lepingu artikli 101 lõikes 1 sätestatud keeldu ei kohaldata ajavahemikus 1. jaanuarist 2011 kuni 31. detsembrini 2012 nende kokkulepete suhtes, mis on 31. detsembril 2010 juba jõus ja mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud erandi tingimustele, kuid vastavad määruses (EÜ) nr 2658/2000 sätestatud erandi tingimustele.

Artikkel 7

Kehtivusaeg

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2011. aastal.

See kaotab kehtivuse 31. detsembril 2022. aastal.

Määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 14. detsember 2010

Komisjoni nimel

president

José Manuel BARROSO